

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

UYANAN AVRUPA SARSILAN OSMANLI

Püf Bilgiler & Püf Noktalar

Püf soru:

Ortaçağ Avrupa için neden karanlık bir dönemdir?

Çünkü Ortaçağ'da Avrupa'ya **skolastik (dogmatik) düşünce** hakimdir.

Püf bilgi:

Skolastik düşünce, her şeyi kilisenin inancına göre açıklayan, akli ve bilimsel düşünceyi reddeden anlayıştır.

Püf nokta:

Ortaçağ'da Avrupa, **Katolik Kilisesinin** ve **skolastik düşünce**nin etkisinde olduğu için özgür düşünce ve bilim gelişmemiştir.

Püf soru:

Avrupa'nın karanlık Ortaçağ'dan kurtulmasını sağlayan gelişmeler nelerdir?

- ✓ **Coğrafi Keşifler** (ekonomik olarak zenginleşme)
- ✓ **Rönesans** (edebiyat, sanat ve bilim alanında gelişme)
- ✓ **Reform** (din, inanç ve düşünce özgürlüğü)
- ✓ **Aydınlanma Çağı** (bilim ve teknoloji alanında gelişme)
- ✓ **Sanayi İnkılabı** (üretim teknolojisi ve ekonomik alanda gelişme)

Püf nokta:

Coğrafi Keşiflerle yeni ticaret yollarının bulunması, **İpek ve Baharat Yolunun önemini kaybetmesine** ve **Osmanlı Devletinin ekonomik olarak zarar etmesine neden olmuştur.**

Püf bilgi:

Coğrafi Keşiflerle **Sömürgecilik** ortaya çıkmıştır.

Sömürgecilik: Bir devletin, **kendi sınırları dışındaki topraklarda egemenlik kurması**, o toprakların yeraltı ve yer üstü kaynaklarına sahip olarak ekonomik ve siyasi çıkarlar elde etmesidir.

Püf Bilgi:

18. yüzyılda İngiltere'de **James Watt** tarafından **buhar gücünün makinelerde kullanılmasıyla başlayan teknolojik gelişmelere Sanayi İnkılabı** denir.

Püf nokta:

Sanayi İnkılabı ile;

- **Hammadde ihtiyacı** ortaya çıkmış,
- **Pazar arayışı** ve
- **Sömürgecilik yarışı** hızlanmıştır.

Bu da **devletlerarası rekabete neden olmuş** ve **I. Dünya Savaşının en önemli nedenlerinden birini** oluşturmuştur.

Püf soru:

Osmanlı ekonomisinin bozulmasına neden olan faktörler nelerdir?

- 1- Coğrafi Keşifler**le ticaret yollarının değişmesi
- 2- Avrupalı devletlere Kapitülasyonların verilmesi**
- 3- Sanayi İnkılabı** ile Osmanlı ülkesinin Avrupalı devletlerinin pazarı haline gelmesi
- 4- Düyunu Umumiye İdaresi** ile Osmanlının gelir kaynaklarına el konulması

Püf soru:

Sanayi İnkılabı Osmanlı Devletini nasıl etkilemiştir?

- **Sanayi İnkılabı** ile **Osmanlı pazarları Avrupa'dan gelen ucuz ürünlerle doldu**, **yerli esnaf zarar etti ve üretimini durdurdu**. **Osmanlı sanayisi çöktü, ekonomi bozuldu**.
- Devlet **Avrupa'dan borç alarak ihtiyaçlarını** karşılamaya çalıştı ancak zamanla **aldığı borçları dahi ödeyemedi**.
- Bunun üzerine Avrupalı devletler alacaklarını tahsil etmek için **Düyunu Umumiye** (Genel Borçlar) **İdaresini** kurdular ve Osmanlı Devletinin gelir kaynaklarına el koydular.

Püf nokta:

Düyunu Umumiye İdaresinin kurulması Osmanlı devletinin **ekonomik bağımsızlığına** zarar vermiştir.

Püf soru: Osmanlının gerilemesine ve sarsılmasına neden olan faktörler nelerdir?

- Sık sık padişah değişikliği yaşanması ve merkezi otoritenin bozulması,
- **Yapılan savaşların yenilgiyle sonuçlanması,**
- **Yaşanan toprak kayıplarının askeri ve ekonomik olarak devleti zor durumda bırakması,**
- Avrupa'da yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmelerin takip edilememesi,
- **Coğrafi Keşifler, Sanayi İnkılabı ve Kapitülasyonların** Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemesi,
- **Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik akımı** vb. etkili olmuştur.

Püf soru: Fransız İhtilali nedir?

Fransız İhtilali, **1789 yılında Fransa'da meydana gelen bir halk ayaklanmasıdır.**

Fransız İhtilali sonucunda;

- Yeniçağ sona ermiş, **Yakınçağ** başlamıştır.
- Mutlak monarşi yıkılmış, **cumhuriyet ilan edilmiştir.**
- **Adalet, eşitlik, özgürlük, insan hakları, demokrasi ve milliyetçilik** gibi düşünceler ortaya çıkmıştır.

Püf nokta:

Milliyetçilik düşüncesi (Osmanlı Devleti gibi) **çok uluslu** imparatorluklarda **azınlık isyanlarına** ve parçalanmalara neden olmuştur.

Püf soru: Çok uluslu yapı nedir?

Çok uluslu yapı demek,
**birçok milletten meydana gelen,
çeşitli uluslardan oluşan devlet** demektir.
Örneğin Osmanlı Devleti **Türkler, Rumlar, Bulgarlar, Sırlar,
Araplar** gibi birçok milletten oluşuyordu.

Püf bilgi: Fransız İhtilali, Osmanlı Devletini iki şekilde etkilemiştir.

Olumlu: Demokratikleşme hareketlerinin başlamasına ortam hazırlamıştır.

Olumsuz: Azınlık isyanlarının yaşanmasına ve devletin dağılmasına neden olmuştur.

Püf soru:

Osmanlı Devleti neden Fransız İhtilalinden olumsuz etkilenmiştir?

- **Fransız İhtilali** ile ortaya çıkan **milliyetçilik** akımı **her milletin kendi devletini kurmasını** öngörüyordu.
- Osmanlı Devleti de çok uluslu bir yapıya sahip olduğu için milliyetçilik düşüncesi **azınlık isyanlarının ve bağımsızlık hareketlerinin** çıkmasına neden oldu.

Püf soru:

Osmanlı Devleti Fransız İhtilalinin olumsuz etkilerini azaltmak için neler yapmıştır?

- Osmanlı Devleti azınlık isyanlarını önlemek ve dağılmayı durdurmak için çeşitli **islahatlar** yaptı ve **fikir akımları** ortaya attı.

Islahatlar:

**Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı,
I. Meşrutiyet ve II. Meşrutiyet**

Fikir Akımları:

**Osmanlıcılık, İslamcılık,
Türkçülük, Batıcılık**

Püf bilgi:

Tanzimat Fermanının yayımlanma amacı nedir?

- **Avrupalıların iç işlerimize karışmasını önlemek,**
- **Milliyetçilik akımının etkilerini azaltmak**
- **Azınlıkların devlete bağlılıklarını arttırmak**

Püf nokta:

Tanzimat Fermanı

- Osmanlı Devleti'nde **anayasal düzene** geçişin ilk aşamasıdır.
- **Kanunun her gücün üstünde olduğu** kabul edilmiştir.
(Hukukun üstünlüğü ilkesi)

Püf bilgi

**Islahat Fermanının yayımlanma amacı;
Avrupalıların azınlıkları bahane ederek içişlerimize
karışmalarını önlemek ve
azınlıkların devlete bağlılıklarını arttırmaktır.**

Püf nokta:

**Islahat Fermanı ile
azınlıklara yeni haklar tanınmış ve
Hristiyan halka tanınan haklar genişletilmiştir.**

Püf bilgi: Meşrutiyet nedir?

Meşrutiyet, monarşi (krallık/padişahlık) ile yönetilen ülkelerde hükümdarın başkanlığı altında kurulan meclis yönetimine dayanan hükümet biçimidir. Yani meşrutiyet yönetiminde **padişah**ın yanı sıra **meclis** ve **anayasa** vardır.

(Meşrutiyet= Padişah+Anayasa+Meclis)

Püff nokta:

Meşrutiyetin ilan edilme amacı;

**azınlıkların devlet yönetiminde yer almalarına imkân vererek,
Avrupalıların işlerimize karışmalarına engel olmak,
azınlık isyanlarını sona erdirmek ve
devletin dağılmasını önlemektir.**

Püf bilgi:

Meşrutiyetin ilan edilmesinde;

- **Tanzimat ve Islahat Fermanlarının istenilen sonucu vermemesi,**
 - **Azınlıkların bağımsızlık hareketlerine hız vermesi ve**
 - **Avrupalıların işlerimize karışmaya devam etmesi** etkili olmuştur.
-
- **Jön Türkler** (Genç Osmanlılar) olarak bilinen aydınların çabaları sonucu II. Abdülhamit tahta çıkarıldı. **Kanunu Esasi** (anayasa) hazırlandı ve **Meşrutiyet** ilan edildi. **(1876)**

Püf bilgi:

Meşrutiyetin ilanı ile;

- Türk tarihinde ilk defa **anayasal düzene** geçildi.
- **Halk ilk defa (seçme ve seçilme yetkisini kullanarak) yönetime katıldı.**
- Halk tarafından seçilen **Meclisi Mebusan** ve padişah tarafından seçilen **Meclisi Ayan** adında iki meclis açıldı.

Püf nokta:

Bir süre sonra I. Meşrutiyet yönetimine son verilmesi ile demokratikleşme çalışmaları kesintiye uğramıştır.

Püf soru:

II. Meşrutiyetin ilanında etkili olan cemiyetin adı nedir?

İttihat ve Terakki Cemiyeti

Püf soru:

31 Mart Olayı neye denir?

- **Meşrutiyet yönetimini istemeyenler tarafından** 13 Nisan 1909'da (Rumi takvime göre 31 Mart) İstanbul'da çıkarılan ayaklanmadır.
- Bu ayaklanma Selanik'ten gelen ve **Kurmay başkanı Mustafa Kemal** olan **Hareket Ordusu** tarafından bastırıldı.
- II. Abdülhamit tahttan indirildi, yönetime **İttihat ve Terakki Partisi** hâkim oldu.

Püf nokta:

31 Mart Olayı, Osmanlı Devletinde mevcut yönetime karşı girişilen ilk isyandır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

Osmanlı devletini dağılmaktan kurtarmayı amaçlayan

Fikir Akımları

Püf Bilgiler & Püf Noktalar

Püf soru:

Osmanlı Devletinin son dönemlerinde çeşitli fikir akımlarının ortaya çıkma nedenleri nelerdir?

- **Fransız İhtilali** ile ortaya çıkan **milliyetçilik akımı**, Osmanlı Devleti gibi çok uluslu imparatorluklarda **azınlık isyanlarına** ve **bağımsızlık hareketlerine** neden oldu.
- **Devletin parçalanmaya ve dağılmaya doğru gittiğini gören Osmanlı aydınları ve devlet adamları, devletin dağılmasını önlemek için** çeşitli **fikir akımları** (kurtuluş çareleri) ortaya attılar.

Püf nokta:

Bu fikir akımlarının özel amaçları farklı olsa da genel amaçları ortaktır:

Devleti dağılmaktan kurtarmak.

Püf soru:
Osmanlıcılık akımının amacı nedir?

Osmanlıcılık akımı,
Osmanlı Devleti'ni oluşturan bütün milletleri
adalet, eşitlik, hürriyet ilkeleri ile bir arada tutup
Osmanlılık duygusuna sahip bir Osmanlı toplumu
oluşturmayı
ve
azınlık isyanlarını önlemeyi
amaçlamıştır.

Püf bilgi:

Osmanlıcılık fikrinin en önemli temsilcileri
Ziya Paşa, Mithat Paşa ve **Namık Kemal**'dir.

Püf bilgi:

Meşrutiyetin ilan edilmesinde
Osmanlıcılık düşüncesi etkili olmuştur.

Püf nokta:

Osmanlıcılık fikri,
Balkan Savaşları sırasında Balkan milletlerinin isyan ederek
Osmanlı'dan ayrılmasıyla geçerliliğini kaybetmiştir.

Püf soru: İslamcılık akımının amacı nedir?

İslamcılık (Ümmetçilik) akımı;
devleti ve milleti bir arada tutan en önemli bağı **din**
olduğunu öne sürerek
tüm Müslümanları halifenin etrafında toplamayı
amaçlamıştır.

Püf bilgi:

İslamcılık akımının temsilcileri;
Padişah II. Abdülhamit, Mehmet Akif Ersoy ve Sait Halim
Paşa'dır.

Püf nokta:

I. Dünya Savaşında halifenin yayımladığı cihat ilanının yeterli ilgiyi görmemesi ve bazı Arapların İngilizlerle birlikte hareket etmesi ile İslamcılık akımı etkisini kaybetmiştir.

Püf soru:
Türkçülük fikrinin amacı nedir?

**Türkçülük(Turancılık),
bütün Türkleri milli bir duygu ile birleştirerek
tek bir bayrak altında toplamayı amaçlamıştır.**

Püff bilgi:

Türkçülük fikri, özellikle **II. Meşrutiyet dönemindeki
milliyetçilik isyanlarına tepki olarak** doğmuştur.

Yusuf Akçura, Mehmet Emin Yurdakul, Ziya Gökalp
en önemli savunucularıdır.

Püf nokta 1

Türkçülük fikri özellikle

Kurtuluş Savaşında milli birlik ve beraberliğin sağlanmasında ve milli mücadelenin kazanılmasında etkili olmuştur.

Püf nokta 2

Türkçülük fikri

Osmanlı Devleti içerisindeki Türkleri milli bir bilinç etrafında tutmayı amaçlarken,

Turancılık fikri

tüm dünyadaki Türkleri bir bayrak altında toplamayı hedeflemiştir.

Püf soru:

Batıcılık akımı nedir?

Batıcılık(Garpçılık);

Osmanlı Devletinin

**tüm kurumları ve yaşam biçimiyle batılı bir devlet olmakla
yıkılmaktan kurtulacağını savunan akımdır.**

Püf bilgi:

Osmanlı Devletinin **Batı karşısındaki gerilemesine bağlı olarak
ilk ortaya çıkan akımdır.**

En önemli temsilcileri **Abdullah Cevdet** ve **Tevfik Fikret**'tir.

Püf nokta:

**Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan inkılaplarda kendini
göstermiştir.**

Püf noktalar

Osmanlıcılık Osmanlıdaki herkesi,

İslamcılık Osmanlıdaki Müslümanları,

Türkçülük Osmanlıdaki Türkleri,
bir arada tutmayı amaçlarken,

Batıcılık Osmanlıyı Avrupalılaştırmayı,
çağdaşlaştırmayı amaçlamıştır.

Püf bilgi

Fikir akımlarının hiçbiri Osmanlı Devletinin dağılmasına engel olamamıştır.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

MAVİ GÖZLÜ ÇOCUK: MUSTAFA

Püf Bilgiler & Püf Noktalar

Püf bilgiler

- Mustafa **1881** yılında **Selanik**'te doğdu.
 - Babası **Ali Rıza Bey**, annesi **Zübeyde Hanım**'dır.
 - Mustafa'nın ailesi Osmanlı Devletinde uygulanan **iskân politikası** kapsamında **Rumeli'ye yerleştirilen Türkmenlerdendir.**
-
- Mustafa'nın **Fatma, Ömer, Ahmet, Naciye** ve **Makbule** adında beş kardeşi vardır.
-
- Ali Rıza Bey bir süre **gönüllü subaylık, gümrük muhafaza memurluğu ve ticaret** gibi işlerle uğraşmıştır.
 - **Zübeyde Hanım**, okuma yazma bilen kültürlü bir **ev hanımıdır.**

Püf çıkarım!!!

Mustafa Kemal'in;

- Yetiştği aile ortamı,
 - Küçük yaşta babasız kalması,
 - Karşılaştığı zorluklar ve
 - Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu siyasi, askeri ve ekonomik durum
- onun iyi bir asker ve devlet adamı olarak yetişmesinde etkili olmuştur.**

Püf nokta:

Mustafa'nın hangi okula eğitime başlayacağını evde tartışma konusu olması;

Osmanlı Devletinde eğitim birliği olmadığını, farklı metotlarla eğitim yapan kurumlar bulunduğunu gösterir.

Püf bilgi: Osmanlı'da dini derslerin ağırlıkta olduğu **mektep ve medreseler**; yeni açılan **Batı tarzı okullar, askeri okullar, meslek okulları, azınlık okulları** ile **yabancı okullar** vardı. Bu okulların her biri kendi amaçları doğrultusunda eğitim yapıyordu.

Püf çıkarım:

Osmanlı Devletinde eğitim birliği yoktur.

1

Püf bilgi:
Mustafa;
(annesinin isteği üzerine) ilk olarak
Mahalle Mektebi'ne başlamıştır.

2

Püf bilgi:
Daha sonra **babasının isteği** dikkate alınarak **yeni açılan**
ve **modern yöntemlerle eğitim yapan Şemsi Efendi Okulu**na
geçmiştir.

Püf çıkarım:

Mustafa'nın eğitim hayatına modern bir okulda başlaması
yenilikçi, araştırmacı ve özgürlükçü bir kişilik kazanmasında
etkili olmuştur.

Püf bilgi:

Mustafa, **Şemsi Efendi Okulunda** okurken babasını kaybetmiş ve bir süre eğitimine ara vermek zorunda kalmıştır.

3

Püf noktalar!!!

Mustafa, Şemsi Efendi Okulu'ndan sonra **Selanik Mülkiye Rüştîyesi**'ne devam etmiştir.

Rüştîye ortaokul demektir.

Mustafa **Selanik Mülkiye Rüştîyesinde** okurken **çevresinde gördüğü subaylardan etkilenerek** asker olmaya karar vermiş ve gizlice askeri okulun sınavlarına girmiş ve kazanmıştır.

Püf çıkarım:

Mustafa'nın asker olmak için gizlice sınavlara girmesi ve kazanarak bu okula kaydolması onun **kararlı ve **idealist** bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.**

Püf bilgi:

Mustafa Kemal,
Mahalle Mektebi ve Selanik Mülkiye Rüştiyesindeki eğitimlerini **yarıda bırakmıştır, tamamlamamıştır.**

4

Püf bilgiler!!!

Mustafa, sınavlarına girerek kazandığı
Selanik Askeri Rüştiyesi'nde,
zekâsı ve üstün yetenekleriyle öğretmenlerinin sevgisini
kazandı.

Kemal adını, bu okuldaki **Matematik Öğretmeni** Yüzbaşı
Mustafa'dan aldı. (1893)

Fransızca Öğretmeni Yüzbaşı Nakiyüddin (Yücekök) ona
bağımsızlık ve **vatan sevgisi** gibi duyguları aşılamıştır.

Püf çıkarım:

Mustafa Kemal'in Selanik Askeri Rüştiyesinde
sınıf çavuşluğu ve müzakerecilik gibi görevler üstlenmesi
liderliğini ve kendine olan güvenini gösterir.

Püf bilgiler!

5

Mustafa Kemal,
Manastır Askeri İdadisinde okurken sınıf arkadaşı **Ömer Naci** sayesinde **edebiyata ve hitabete** ilgi duydu.
Fransızcasını geliştirmek için özel dersler aldı.
Tarih Öğretmeni **Kolağası Tevfik Bey**'den **tarih bilinci** edindi.

Jean Jack Rousseau, Montesquieu ve **Voltaire** gibi
Fransız yazarların eserlerini okuyarak
milliyetçilik, eşitlik, özgürlük gibi kavramlarla tanıştı

Namık Kemal'in **vatan, millet sevgisi, hürriyet** gibi
düşüncelerinden,
Mehmet Emin Yurdakul'un **Türkçülük** fikirlerinden etkilendi.

Püf noktalar!!!

6

Mustafa Kemal,

- ✓ Manastır Askeri İdadisini bitirdikten sonra **İstanbul Harp Okulu**'na girdi. (1899)
- ✓ Harp Okulunda okurken arkadaşları ile birlikte bir **dergi/gazete** çıkardı.
- ✓ **1902**'de **Teğmen** rütbesiyle mezun oldu.

7

Mustafa Kemal,

- **İstanbul Harp Akademisi**nde okurken, **ülkenin içinde bulunduğu siyasi durum ile yakından ilgilendi.**
- Harp Akademisini **kurmay yüzbaşı** olarak bitirdi (1905).
- **İlk görev yeri** olan **Şam'daki 5. Ordu'ya atandı.**

Püf tekrar

Mustafa Kemal'in Okuduğu Okullar

1. **Mahalle Mektebi** (*geleneksel eğitim + annesinin isteği*)
2. **Şemsi Efendi Okulu** (*modern eğitim + babasının isteği*)
3. **Selanik Mülkiye Rüştiyesi** (*sivil ortaokul + yarıda bıraktı*)
4. **Selanik Askeri Rüştiyesi** (*Kemal adını aldı*)
5. **Manastır Askeri İdadisi** (*Düşünce hayatı burada şekillendi*)
6. **İstanbul Harp Okulu** (*gazete & dergi çıkardı*)
7. **İstanbul Harp Akademisi** (*ülke sorunlarıyla yakından ilgilendi*)

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATI

Püf Bilgiler & Püf Noktalar

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Olaylar ve Kişiler

Püf bilgi:

Bir liderin kişiliğinin ve fikirlerinin oluşmasında, içinde bulunduğu çevrenin etkisi büyüktür.

Atatürk'ün fikir hayatının oluşmasında da **yaşadığı ortamın, ailesinin ve özünde var olan bağımsızlık duygusunun etkileri** önemli bir yere sahiptir.

Selanik

Çok uluslu yapısı nedeniyle **farklı fikirlerin** ve **birçok siyasal olgunun** meydana geldiği, aynı zamanda **ticari faaliyetlerin** ve **kültürel etkinliklerin** yoğun olarak yaşandığı bir liman kentiydi. Mustafa Kemal'in çocukluğunun ve gençliğinin geçtiği Selanik ve çevresi **Avrupa'daki gelişmelerden en çok etkilenen** bölgelerden biriydi.

Öğretmenleri

Püf nokta:

Selanik Askerî Rüştiyesinde kendisine "**Kemal**" adını veren ve matematik dersini sevdiren **Yüzbaşı Mustafa Bey** ve **Fransızca öğretmeni Nakiyüddin Yücekök** Mustafa Kemal'in bilinçli bir insan olarak yetişmesinde son derece etkili olmuştur.

Manastır Askerî İdadisindeki **Tarih Öğretmeni Kolağası Mehmet Tevfik Bey** Mustafa Kemal'e **millî tarih bilincini** aşılamıştır.

Fransız İhtilali

Fransız İhtilali ile ortaya çıkan **eşitlik, özgürlük ve milliyetçilik** gibi düşüncelerden etkilenmiştir.

Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu durum

Püf bilgi:

Atatürk, gençlik yıllarından itibaren

Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve askerî sorunları

yakından takip etmiş, **bu sorunları çözmek için çareler aramış**, dünyada meydana gelen siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeleri araştırarak çözümler üretmiştir.

Püf çıkarım!!

Mustafa Kemal'in

ülke sorunlarına duyarlı olduğunu gösterir.

1897 Türk-Yunan Savaşı

Püf bilgi:

Mustafa Kemal'i en çok etkileyen olaylardan biridir. Mustafa Kemal bu savaşa **gönüllü olarak katılmak istemiş** ancak yaşı küçük olduğu için geri çevrilmiştir. Türk ordusunun **savaş meydanında zafer kazanmasına rağmen barış masasında istediğini elde edememesi** Mustafa Kemal'i derinden etkilemiş ve sadece askeri olarak değil, **diplomatik olarak da güçlü olmak gerektiğini** düşünmüştür.

Püf çıkarım:

Mustafa Kemal'in vatansever, sorumluluk alabilen ve dünyadaki gelişmeleri iyi okuyabilen biri olduğunu gösterir.

Avrupalıların içişlerimize karışmaları

Püf bilgi:

Avrupalı devletlerin azınlıkları bahane ederek iç işlerimize karışmalarını önlemek için yapılan ıslahatların sonuç vermemesi,

azınlık isyanlarının giderek artması,

Mustafa Kemal'in yıkılmak üzere olan bir devletin yerine

çağdaş, millî egemenliğe dayalı, tam bağımsız

bir devlet kurmak fikrini güçlendirmiştir.

Bulunduğu şehirler ve yerler

Püf nokta:

Mustafa Kemal'in gerek öğrenci olarak

(**Selanik, Manastır, İstanbul**)

gerekse subay olarak

(**Şam, Trablusgarp, Sofya**)

bulunduğu şehirlerde karşılaştığı durumlar ve yaşadığı olaylar fikir hayatının oluşmasında etkili olmuştur.

Püf bilgi:

- **Selanik, Manastır, İstanbul** ve **Sofya** şehirleri Mustafa Kemal'in fikir hayatının oluşmasında büyük etkiye sahiptir.
- Selanik günümüzde **Yunanistan**; Manastır **Makedonya**; İstanbul **Türkiye**; Sofya ise **Bulgaristan** sınırları içinde yer almaktadır.

Bulunduğu şehirler: Selanik

Püf bilgi:

- Selanik, Balkanlarda yer alan önemli bir kentti. *(Coğrafi konum)*
- Ege denizi kıyısında yer aldığı için **gelişmiş bir limanı** vardı. **Kara, deniz ve demiryolu ulaşımı gelişmişti.**
(Ulaşım gelişmiş, canlı bir ticaret hayatı var, ekonomik, iktisadî)
- Selanik'te, çoğunluğu **Türkler** olmak üzere **Rum, Bulgar, Ermeni, Yahudi ve Sırlar** yaşamaktaydı. **Farklı milletlerin bir arada bulunduğu bu şehirde, çeşitli dillerde gazete ve dergiler yayınlanırdı.**
(Çok uluslu yapı, Etnik ve sosyal çeşitlilik, kültürel zenginlik, basın yayın hayatı gelişmiş, sosyal)

Manastır

Püf bilgiler!!!

- **Konsolosluklar ve ticaret şehri** Manastır, aralarında çekişme olan çeşitli din ve milliyetten insanları barındırıyordu.
- 1897 Türk-Yunan Savaşında **Osmanlı Devleti'nin savaşta başarılı olmasına rağmen barış masasında istediğini alamaması** Mustafa Kemal'i derinden etkiledi.

Püf çıkarım!!!

Diplomasi alanında da başarılı olmak gerektiğini anlamıştır.

İstanbul

Püf bilgiler!!!

- **İstanbul, Osmanlı'nın başkentiydi ve en gelişmiş şehriydi.**
- Mustafa Kemal, İstanbul'da **hem asker hem öğrenci** olarak bulunmuştur.
- İstanbul'da Avrupa'dan gelen gazeteleri okuyarak Avrupa'daki gelişmeleri yakından takip etmiş, **Osmanlı'nın içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik sorunları** yakından görmüştür.
- Arkadaşlarına **konferans niteliğinde konuşmalar** yapmış, evinde **toplantılar düzenlemiş**, ülke sorunlarını tartışmıştır.
- Arkadaşlarıyla **gazete ve dergi** çıkarmıştır.

Sofya

Püf bilgi

Mustafa Kemal, Balkan Savaşları sonrasında 1913'te **Sofya Askeri Ataşeliği**ne atanmıştır.

Püf çıkarım!!

Sofya'da **üst düzey yetkililerin katıldığı** danslı, yemekli toplantılarda **Avrupa devletlerinin temsilcileriyle doğrudan görüşme ve fikirlerini paylaşma** imkânı bulmuştur. **Bu görüşmeler ona diplomasi tecrübesi kazandırmıştır.**

Sofya

Püf bilgi ve Püf çıkarım!

- Bulgaristan'da kalan **Türklerle yakın ilişki kurmuş ve Türklerin yaşadıkları yerleri ziyaret etmiştir.** Bulgaristan'da Türkçe olarak yayımlanan gazetelerle irtibat kurarak bölgedeki Türklerin sosyal ve siyasi haklarının yükseltilmesi için çalışmalar yapmıştır. *(Milliyetçilik duygusuna ve millet sevgisine sahip olduğunu gösterir.)*

Püf çıkarım!

Bulgar Meclisinin toplantılarını takip etmiş, parlamenter sistem hakkında bilgi sahibi olmuş ve **demokrasi tecrübesi** edinmiştir.

Okuduğu yerli ve yabancı yazarlar:

Atatürk'ün gençlik yıllarından itibaren etkilendiği fikir insanları olmuştur. Bunların en önemlileri **Namık Kemal, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul ve Tevfik Fikret** ve Fransız yazarlar **Jean Jacques Rousseau, Montesquieu ve Voltaire**'dir.

Namık Kemal: Genç Osmanlılar hareketi içinde yer almıştır. "Vatan yahut Silistre" isimli tiyatro oyunu ile tanınmıştır. "Vatan Şairi" olarak ünlenmiştir. Eserlerinde **vatan ve hürriyet** konularını işlemiş, Mustafa Kemal'de **vatan ve millet sevgisinin** oluşmasını sağlamıştır.

Okuduğu yerli ve yabancı yazarlar:

Mehmet Emin Yurdakul: **Türkçölük** akımını benimsemiştir. Eserlerinde **milliyetçiliği**, halkçılığı savunan şiirler yazmıştır. **Millî kültür, millî birlik ve beraberliği** temel alan düşünceleriyle Mustafa Kemal'i etkilemiştir.

Ziya Gökalp: Eserleri ve görüşleriyle **Türkçölüğü** ve **Türk milliyetçiliğini** etkilemiştir. **Milliyetçilik ve Türkçölük** kavramları üzerinde durmuş, Mustafa Kemal'i **milliyetçilik, dayanışma, bütünleştiricilik** fikirleriyle etkilemiş bir aydındır.
(fikirlerimin babası / Mustafa Kemal)

Tevfik Fikret: **İnsan hakları, özgürlük** ve **çağdaşlık** gibi konularda Mustafa Kemal'i derinden etkilemiştir. **(Batıcılık akımının)** temsilcilerindendir.)
(Ben inkılap ruhunu ondan aldım. / Mustafa Kemal)

Okuduğu yerli ve yabancı yazarlar:

Jean Jacques Rousseau: Millî egemenlik, ulus-devlet anlayışı, hukuk devleti, toplumsal dayanışma ve milliyetçilik gibi konularda Mustafa Kemal'i derinden etkilemiştir.

Montesquieu: Yöneticilerin halk tarafından seçildiği **cumhuriyet idaresi**ni savunmuş, Mustafa Kemal'i **cumhuriyet ve demokrasi** düşünceleri ile etkilemiştir.

Püf hatırlatma!...

Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen olaylar ve kişiler

1-Doğduğu yer: Selanik

2-Öğretmenleri

3-Fransız İhtilali

4-Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu durum

5-1897 Türk-Yunan Savaşı

6-Avrupalıların iç işlerimize karışmaları

7-Bulunduğu şehirler ve yerler

8-Okuduğu yerli ve yabancı yazarlar

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERLİK HAYATI

Püf Bilgiler & Püf Noktalar

İlk Görev Yeri

Püf bilgi:

Mustafa Kemal,

- **1905** yılında **İstanbul Harp Akademisinden Kurmay Yüzbaşı** olarak mezun oldu ve **ilk görev yeri** olan **Şam'daki 5. Ordu**'ya atandı.
- Burada **Vatan ve Hürriyet Cemiyeti**ni kurdu ve birçok şehirde cemiyetin şubelerini açtı.

Püf çıkarım!!

Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurması,
liderlik özelliğini, teşkilatçılığını, yöneticiliğini ve
vatanseverliğini
göstermektedir.

Selanik'te Görev Alması

Püff nokta:

Mustafa Kemal,

Selanik'teki 3. Ordu'da görev yaparken bir süre **İttihat ve Terakki Cemiyeti**ne katılmış ancak daha sonra **ordunun siyasete karışmaması gerektiğine inandığı için** bu cemiyetten ayrılmıştır. (1907)

Püff çıkarım!!

Osmanlı Devletinin I. Balkan Savaşında ordudaki siyasi çekişmeler nedeniyle yenilmesi,
Mustafa Kemal'in bu konudaki **haklılığını ve ileri görüşlülüğünü** ortaya çıkarmıştır.

31 Mart Olayı

Püf soru:

31 Mart Olayı nedir?

13 Nisan 1909'da İstanbul'da meşrutiyet karşıtları tarafından çıkarılan ayaklanmadır.

Püf bilgi:

31 Mart Olayı, Rumi takvime göre **31 Mart'ta gerçekleştiği için** 31 Mart Olayı olarak adlandırılmıştır.

Püf nokta:

Mustafa Kemal,

31 Mart Olayı adı verilen bu ayaklanmayı bastırmak ve düzeni sağlamak amacıyla **Hareket Ordusu Kurmay Başkanı** olarak İstanbul'a gelmiş ve isyanı bastırmıştır.

31 Mart Olayı

Püf bilgi:

31 Mart Olayı,
mevcut **yönetime karşı girişilen ilk isyan hareketidir.**

Püf çıkarım:

Mustafa Kemal'in **31 Mart isyanını bastırmada önemli rol oynaması,**
meşrutiyet taraftarı yani **yenilik yanlısı** olduğunu gösterir.
(İnkılapçı kişilik)

Pikardi Manevraları

Püf bilgi:

Mustafa Kemal;

1910 yılında Fransa'da Fransız ve İngiliz birliklerinin ortaklaşa düzenlediği **Pikardi Manevraları**'na *(askeri tatbikatlara)* Fethi Okyar ile birlikte **gözlemci olarak katılmış, gelecekte hava kuvvetlerinin önemine** vurgu yapmıştır.

Püf çıkarım:

Mustafa Kemal'in,

yenilikçi bir kişiliğe sahip olduğunu, mesleki olarak kendisini geliştirdiğini ve ileri görüşlülüğünü gösterir.

Trablusgarp Savaşı

Püf bilgiler:

Mustafa Kemal,

- **İtalya**'nın Trablusgarp'a saldırması üzerine **gönüllü olarak** arkadaşları ile birlikte **gizlice** Trablusgarp'a gitti.(1911)
- Halkı **örgütleyerek** **Derne** ve **Tobruk**'ta İtalyanlara karşı başarılı savunma savaşları yaptı.
- Başarılarından dolayı **binbaşı**lığa yükseldi.
- **Trablusgarp Savaşı**, Mustafa Kemal'in **ilk askeri başarısıdır.**

Püf çıkarımlar!!!

Mustafa Kemal'in;

Trablusgarp'a gönüllü olarak gitmesi **vatanseverliği**, Yerli halkı İtalyanlara karşı örgütleyerek direnişe geçirmesi **teşkilatçılığı, örgütleyiciliği ve liderliği** ile ilgilidir.

Trablusgarp Savaşı

Püf bilgi:

- **İtalya** sömürge yarışında katılmak ve **gelişen sanayisine ham madde ve pazar bulabilmek için** Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'a saldırdı (1911).

Püf nokta:

- Osmanlı Devleti; **Mısır İngiliz işgalinde olduğu için karadan, donanması yetersiz olduğu için denizden yardım gönderemedi.** Ancak Trablusgarp'ı savunabilmek için, aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu bazı **gönüllü subayları** gizlice bölgeye gönderdi.

- Mustafa Kemal, kılık değiştirerek "**Mustafa Şerif**" takma adıyla ve **gazeteci olarak** gizlice Trablusgarp'a gitti.
- Burada **yerli halkı teşkilatlandırarak** onları İtalyanlara karşı direnişe geçirdi. **Derne** ve **Tobruk**'ta başarılar kazandı.

Trablusgarp Savaşı

Püf bilgiler!!!

- İtalyanlar Osmanlı Devletini durdurmak için Ege Denizi'ndeki On İki Ada'yı işgal ettiler.
- Trablusgarp Savaşı devam ederken **Balkan Savaşları** çıktı. **İki ateş arasında kalan Osmanlı Devleti**, İtalya ile **Uşi Antlaşması** (1912)'ni yapmak zorunda kaldı. Uşi Antlaşması ile **Trablusgarp İtalya'ya bırakıldı**.
- Böylece Osmanlı Devleti, **Kuzey Afrika'daki son toprağını (Libya) da kaybetti**.

Balkan Savaşları**Püf bilgiler!!!****BALKAN SAVAŞLARI****I. Balkan Savaşı (1912-1913)**

- Trablusgarp Savaşı devam ederken, Balkan Devletlerinden **Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan** ve **Karadağ**, Rusya'nın kışkırtmasıyla birleşerek Osmanlı Devleti'ne saldırdılar.
- Osmanlı Devleti; **orduya siyaset karışmış olması, subaylar arasında İttihatçı ve İtilafçı çekişmesinin yaşanması, particilik yapan subaylar arasında irtibat ve iş birliğinin zayıf olması, ordunun ulaşım ve ikmal hatlarının yetersiz olması** gibi nedenlerle yenildi.
- Osmanlı Devleti, **Edirne** ve **Kırklareli** dahil Doğu Trakya'daki tüm topraklarını kaybetti. Balkan devletleriyle Osmanlı Devleti arasında **Londra Antlaşması** (1913) imzalandı. **Midye-Enez çizgisi** sınır kabul edildi.

Püf çıkarım!!

Birinci Balkan Savaşında Osmanlı ordusunun subaylar arasındaki siyasi çekişmeler nedeniyle yenilmesi, ordunun siyasete bulaşmasının zararlı olacağını söyleyen Mustafa Kemal'in **haklılığını** ve **ileri görüşlülüğünü** ortaya çıkmıştır.

Püf bilgiler:

I. Balkan Savaşı sırasındaki karışıklıktan faydalanan **Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.**
Arnavutluk, Osmanlı Devleti'nden ayrılan **son Balkan devleti** oldu.

Bab-ı Âli Baskını:

Londra'da barış görüşmeleri devam ederken İttihatçı **Enver Paşa,** hükûmetin toplantısını bastı ve Sadrazam'ı istifaya zorladı (1913).
Tarihe **Bâb-ı Âli Baskını** diye geçen bu olaydan sonra **devletin yönetimi İttihatçıların kontrolüne geçti.**

Balkan Savaşları**Püf bilgi:****II. Balkan Savaşı (1913)**

- **Balkan Devletleri, Birinci Balkan Savaşında Osmanlı Devletinden aldıkları toprakları kendi aralarında paylaşamadılar** ve en büyük payı alan **Bulgaristan'a savaş açtılar**. Bu savaşa **Romanya** da katıldı.
- **Yunanistan, Romanya, Sırbistan, Karadağ** Bulgaristan'la savaşırken **Osmanlı Devleti de bu durumdan yararlanarak** daha önce kaybettiği **Edirne ve Kırklareli'**yi geri aldı.
- Bulgaristan ile **İstanbul Antlaşması** yapıldı. Meriç Nehri her iki ülke arasında sınır kabul edildi. **Edirne Osmanlı Devletine kaldı**. Batı Trakya Bulgaristan'a bırakıldı.
- Yunanistan ile **Atina Antlaşması** yapıldı. **Bozcaada ve Gökçeada dışındaki tüm Ege adaları Yunanistan'a verildi**. Selanik ve Girit adası da Yunanistan'a bırakıldı.

MUSTAFA KEMAL'İN ÜSTLENDİĞİ BAZI GÖREVLER

1. Harp Akademisi'nden **Kurmay Yüzbaşı** olarak mezun oldu(1905)
2. Şam'daki **5. Orduya atandı.** (1905)
3. Manastırdaki **3.Ordu**'da görevlendirildi. (1907)
4. 31 Mart Olayında **Hareket Ordusu Kurmay Başkanı** oldu.(1909)
5. **Trablusgarp'ta Derne Komutanlığında** görev aldı. (1911)
6. Sofya'ya **askeri ataşe** olarak atandı. (1913)
7. **Çanakkale Cephesi**'nde **19.Tümen Komutanlığı** (1915)
8. **Kafkas Cephesi**nde **16.Kolordu Komutanlığı** (1917)
9. **Suriye Cephesi**nde **7.Ordu Komutanlığı** (1917) ve **Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı** (1918) yaptı.

Püff nokta:

I. Dünya Savaşında sırasıyla **Çanakkale, Kafkas ve Suriye** cephelerinde görev yaptı.